

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 „
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásán
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, november 30.

A politikai lelkiismeret szava.

(—a.) Ami a magyar történelem előbbi korszakában a bécsi körök feladata volt, elaltatni a nemzet lelkiismeretét, azt a kiegyezés, illetve inkább a fuzió után a kormányra jutott liberális párt teljesítette. Tisza Kálmánnak tizenöt évi kormányzását az objektív történetírás egykor majd a nemzeti elaltatás, lemondás korának fogja nevezni.

A hatalmának és a párturalomnak biztosítására, állandósítására alkalmazott eszközök: a szelid nyomás, a hivatali kinevezések, a különféle koncessziók, kormánybiztosságok, viczináliák, refakciák, a kitüntetések és czimek, méltóságok adományozása, a községi bírák és jegyzők választása, a vármegyei közgyűlési teremből a független elemnek kiszorítása, a korrupciónak ezer-féle faja mind-mind nagyban hozzájárult a nemzeti lelkiismeret elaltatásához. Az elv és meggyőződés mindjobban háttérbe szorult, a szilárd karakterű emberek kifáradva a küzdelemben, megundurodva az ellenük szőtt csel-szövényektől, gáncsoktól, erőszaktól és rágalomtól, melyek sokszor az illetők magán és családi életét sem kímélték — mind nagyobb számban vonultak vissza a közélettől s helyükbe gerincztelen puhányszerű alakok jöttek, kik aztán a meg-

alkuvás, lemondó elvtelenség szellemét terjesztették maguk körében.

Aki csak felületesen figyel meg az embereket a köz- és magánéletben, az alig veszi észre, hogy ez az elaltatás mi csoda szörnyű pusztítást okozott sorainkban.

Megdöbbenett a nyáron, hogy akadnak nagyon művelt, független állásban lévő, tősgyökeres magyar emberekre, akik megütköztek azon, hogy az ellenzék szóvá tette a parlamentben a galaczi átirat dolgában a miniszterelnök válaszát s egészen természetesen találták azt a kijelentését, amelyben még a jövőben is lemondott arról, hogy a független magyar állam diplomáciai képviselőjében valaha az államnyelvét érvényesíthesse.

Nagyon szomorú jele ez a nemzeti érzet teljes hiányának.

Akkor nem tudtam más egyben bizni, mint abban, hogy majd megváltozik ez később. Az a generáció, amelyik a mai erősen hazafias irányú iskolákból kerül ki, az erős megingathatatlan lesz hazafias érzésében és meggyőződésében.

A mostani súlyos politikai válság alatt azonban már egyre feltűnőbben mutatkoznak a nemzeti önérzet ébredésének örvendetes jelei.

Andrássy Gyula gróf, az aulikus levegőhöz szokott mágnás, maga írja nyílt levelében, hogy lelkiismerete üzte ki a nov. 18-iki parlamenti csiny után a kormányprthból. Gorove László és Keglevich

Géza gróf még benmaradtak, de saját valóságuk szerint mélyen érinté lelkiismeretüket az erőszak ténye és keresik az igazság útját. De nemcsak a képviselők körében, akik a legközvetlenebb módon vannak érintve a lex-Dániel által, hanem a vidéken is látjuk a politikai lelkiismeret szavának megnyilatkozását.

Sárosme gyének főispánja otthagya állását, méltóságát, Szegeden a kormányprth alelnöke kilép a pártból s ő nyújtja be a bizalmatlansági indítványt a kormány ellen.

Es nálunk Nagyváradon pedig klaszszikus példája a politikai lelkiismeret hatásának Molnár Imre.

Nem hiába tanítja a jogot, mindig a jog, törvény és alkotmány emberének, szilárd jellemű, meggyőződéséhez elvethetetlenül ragaszkodó férfinak ismerjük őt, — de nem hittük volna sohasem róla, hogy ő, a ki inkább a csendet, visszavonulást szereti, a zajt, feltűnést kerüli, hogy ő valaha népgyűlés elé álljon és azt vezesse.

Alkalmasabb ember nem is akadt volna erre, mint ő, a Deák iskolájából kikerült politikus, a jognak és alkotmány-nak tanára és hivatott őre, de saját szavai szerint is csak a lelkiismeretének parancsa készítette erre.

Áldozatot hozott vele, de elismerésre méltó szolgálatot tett ezáltal a nemzeti ügynek.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az első szántás.

(Rosegger Péter elbeszélése.)

Beh sokat fortélyoskodtam addig, a mig odáig jutottam, hogy a csordától az ekeszarvácshoz szolitottak. Szándékosan kifczamítottam a lábam, hogy ne tudjak az állatok után jól szaladni: a legelőn madárfészkekre bukkantam, hogy kis öcsém kedvet kapjon helyettem pásztorkodni; végre meg kellett nyernem Andrist is, a ki rendesen az ekeszarvát fogta, hogy ő legyen a szószólóm.

— Há'iszen nem olyan ördögös szerszám az! — mondotta — olyan könnyen lehet vele elbánni, akár csak a kis bicskával.

És én, a gyerkőcz, már elég erős és ügyes vagyok, hogy megfoghassam az ekeszarvát.

Andris szavaira kidüllesztettem a mellem, fölhuztam a vállamat és kiegyenesedtem, hogy Andrisnak csaknem a válláig értem és annak bizonyosságára, hogy a nehéz munkára már elég

érett vagyok, úgy megráztam a sövényt, hogy csak úgy recseget. De az édes apám kinevetett, és rám kiáltott:

— Eredj, te kis hetvenkedő! Hiszen nemrég még hátulgombolós nadrágot hordtál és most már legényesdit akarsz játszani? Különbem nem bánom, nosza, egykettő, állj az ekeszarvához, úgy se fog sokáig tartani!

Épp a szántó földön voltunk. Andris rögtön félreállt és én keményen megragadtam az ekeszarvát.

Szülőföldem tájékán bizony még mindig tökéletlen, nehéz szerszám az eke. A parasztember nyírfából maga készíti; a vasrészeket hozzá a kovácsnál és a kerekeket a kocsigyártónál veszi.

Az ekét rendesen két ökör húzza. Az ekeszarvához erős, izmos gyereket állítanak. Ennek a kormányzásától függ a talaj becsületes megmivelése. Az ő kötelessége a köves talajnál az ekét minden nagyobb kőnél kiemelni, mert az ökröket nem lehet oly hirtelen megállítani és ha ilyenkor nem ügyel a kormányos, csakhamar darabokra török az eke.

A kormányos kíséző társa az ostorhegyesgyerek, a ki az ökröket vezeti, úgy hogy az egyik a barázdában, a másik a gyöppön jár. A kormányos mögött rendesen egy cselédleány jár, a ki a rosszul fektetett göröngyöt egy bal-tával lenyomja, a hibás barázdát kivágja, szóval ő az eke korrektora.

Ebből látható, hogy nem oly egyszerű dolog a szántás. Bizony eltart egy napig is, mig lejtős talajon az ekével fölshántanak egy hold földet. No de lássuk, milyen szerencsével járt a fiatal kormányos?

Erősen fogtam a bikát a szarvánál. Mert valóban bika volt. Andris olyan könnyen bánt vele, akár csak valami játékszerrel. Ugy látszott, mintha nagy gyönyörűsége telt volna a szántásba.

Most azonban nem ment oly könnyen a dolog. Az ökrök megindultak és egyet rántottak az ekén. Hirtelen megragadtam az ekeszarvát és a kormányzáshoz fogtam. De megjártam, mert az ekeszarva hol jobbra, hol balra lökött; az eke minden pillanatban ki akart zökkenni a rendes vágásból és mezítlábcskám bizony gyak-

Csak uj évig!

1 pár	női	finom	lissé	vagy	boxbőr	czugos	czipő	frt.	3.50
1	>	>	>	>	>	fűzős	>	>	3.80
1	>	férfi	>	>	>	czugos	>	>	3.75
1	>	>	>	>	>	bergsteiger	>	>	4.—

Szenzáció!

ezenkívül mindenféle **bőr** és **posztó-czipők**, nők, férfiak és gyermekek részére, valamint **csizmák** hasonló olcsó árban
Tartós! csakis **Leitner Lázár** üzletében kaphatók. **Olcsó!**

A politikai válság.

Budapest, nov. 30.

Az ellenzék vezérő bizottsága.

Az ellenzék vezérő-bizottsága ma délelőtt tíz órakor értekezletet tartott, melyen gróf Apponyi Albert, Kossuth Ferencz, Sággy Gyula, Holló Lajos, báró Bánffy Dezső, gróf Zichy Aladár, Hock János, Ugron Gábor, Szederkényi Nándor és Thaly Kálmán vettek részt. Az értekezletre óriási számú vidéki üdvözlés érkezett fel.

Többek közt a következő helyekről küldtek táviratot:

Rimaszombat. Kozma Szabó József egyleti elnök, és dr. Törkölly József jegyző jelentik, hogy a választókerület függetlenségi és ellenzéki gondolkozású polgárai a ma megtartott értekezletükből kifolyólag, amikor az elkövetett alkotmányértés ellen december hó 4-ére tiltakozó gyűlés tartását határozták el, igaz lelkesedéssel üdvözlük az egyesült ellenzékét. Lobogjon a zászló! Együtt érzünk, kitartást kívánunk!

Szatmár. Szatmáron december hó 4-én délután 2 órakor népgyűlést tart a városi és megyei párt Barabás, Hock, Rakovszky, Apponyi, Lovász kiküldését kérjük. Uray Géza, Luby Géza.

Csikszereda. A csikszeredai kerület hazafias polgársága a szólásszabadság s az alkotmány védelmére szövetkezett ellenzékét nehéz munkájában üdvözlük s a siker eléréseért imádkozik. A népgyűlést előkészítő bizottság.

Zombolya. A zombolyai választókerület ellenzéki választói nevében lelkesedéssel üdvözljük az egyesült ellenzékét hazafias és törvényvédő munkájukban.

Edelény. Tele van a szívünk keserűséggel. Leesett a mi szívünk koronája! Leesett az alkotmány legszebb orma! A független sokaság!

Üdvözlő táviratok jöttek még: Nagy-Létáról, Szigetvárról, Császárközségről, Szabadszállásról, Kecskemétről, Balászfalváról, Békésről, Gyomáról és Hajduhadházaról.

Az értekezletnek háromnegyed egykor volt vége. Az ellenzék vezérő-férfiai taktikai kérdéseket beszéltek meg, a többek közt kijelölték az e hét végén lefolyó vidéki tiltakozó népgyűlések képviselő-szónokait.

Az ifjuság mozgalma.

A központi egyetem ma reggel megnyílt. Az ifjuság az előadásokat tízenegy óráig nyugodtan és csendben végighallgatta. Tizenegy órakor azonban az összes tanteremből az aulába gyűltek az egyetem polgárai s megbízták a tiztagu végrehajtó bizottságot, hogy a tegnapi esti nagygyűlés által elfogadott memorandumot nyujtsák át a rektornak.

A tizes bizottság *Ohegyi* Lajos ifjusági elnök vezetésével azonnal tisztelgett a rektornál, a ki erre megjelent az aulában s beszédet tartott az ifjaknak, a melyben tudomásukra adta, hogy illetékes helyen lépéseket tett az iránt, hogy a rendőrség mult szombati vérengzéséért az ifjuság elégtételt kapjon s hogy vizsgálatot indítsanak, hogy mi volt az oka annak, hogy a rendőrség betért az egyetemre. Megígérte, hogy az ifjuság memorandumát pártolólág terjeszti az egyetemi tanács elé.

A diákság megéljenezte *Demkó* Györgyöt, aki az ifjuság kérésére még azt is megígérte, hogy a kapukra és a fekete táblákra szegzett hirdetményeket leveteti. Az ifjak erre elénekelték a Kossuth-nótát és a Szózatot és elszéledtek a tantermekbe.

Ujabb ugrai levél.

A Bécsben megjelenő *»Zeit«*-nak Tisza jövendő terveire vonatkozóan azt jelentik Budapestről, hogy Tisza István miniszterelnök a jövő hét folyamán új levelet fog intézni ugrai választóihoz, amennyiben további szándékairól értesíti a választóit.

Igaz-e, nem igaz-e ez a hír, azt Bajos megállapítani; de valószínű. Tisza szócsöve Ugra, ne csodálkozzék tehát senki, ha következetes marad és további terveit is Ugrán át hozza az ország tudomására.

Jegyző a bizalmas levélről.

Amikor gróf Tisza István a kormányzat élére került, egyik legsürgősebb teendője volt a községi jegyzők fizetésének gyors rendezése.

Tisza István belátta, hogy Széll Kálmán kormányzása után lehetetlen olyan választásokat keresztülvinni, aminők apja idejében voltak; gondoskodni kell tehát olyan elemek megnyeréséről, amelyek közvetlenül érintkezésbe állanak a választó polgárokkal s ame-

lyeknek módjukban áll a választókat feltűnés nélkül befolyásolni és szavazatukat a kormánypárt részére biztosítani.

Erre a célra a legalkalmasabb eszközöknek bizonyultak a megyei tisztviselő és a községi jegyzők.

Tisza István tehát, amint a kormány élére került, ezeket az elemeket iparkodott magának megnyerni s mit a fizetésrendezéssel sikerült is elérnie.

Hogy Tisza Istvánnak ezért a tényeért mily háládatosak lettek a községi jegyzők, azt legfényesebben igazolja az a *»bizalmas levél«*, a melyet Gulner Gyula, volt belügyminiszteri államtitkár Pestvármegye közgyűlésén felolvasott.

A magyarországi községi jegyzők országos egyesületének három vezető embere *Szegedi* Albert, *Kovács* Gyula és *Bilskey* Gyula — mindhármán pestmegyei jegyzők — kartársaiakat Tisza érdekében mozgósították. Nem átalották bizalmas levelükben még azt is kijelenteni, hogy a megyegyűlésen való megjelenésükből kifolyólag felmerülendő költségeik meg lesznek térítve.

Alig hisszük, hogy a kartársaknak a bizalmas levélben ígért költségeket a saját zsebük-ből szándékoztak volna kifizetni. Erre a célra valószínűleg máshonnan nyertek kellő fedezetet.

Kíváncsiak vagyunk, hogy Pestvármegye főispánja által kilátásba helyezett *»fegyelmi vizsgálat«* ki fogja-e deríteni, hogy kinek a számlájára dolgoztak ezek a kollégák.

Azt hiszem, hogy Tisza István számítása tehát bevált, amikor a községi jegyzők és a megyei tisztviselőkre alapította kormányzásának biztosítását. A pestmegyei példa ezt a feltevést igazolja. Csalódnánk azonban, ha azt hisszük, hogy ennek a három jegyzőnek az eljárása egyedül álló. Akad az országban még több ilyen is.

Amióta ugyanis erről az eshetőségről beszélnek, hogy már legközelebb új választások lesznek, a községi jegyzők valósággal házalást kezdtek a választópolgároknál. Azoknak a választóknak, a kik a derekukat beadják, a községben minden szabad; ellenben azok, akik ragaszkodnak elvi meggyőződésükhöz, valóságos zaklatásnak vannak kitéve. Ilyenek a viszonyok már most a községekben. Képzeltető tehát, hogy mi lesz, ha csakugyan választásra kerül a sor.

Egy községi jegyző.

ran került göröngy alá. Hallottam, a mint édesapám nevetve mondta Andrisnak:

— Nem szokta a cigány a szántást!

Ez a szó megacélozta az erőmet. Mert a becsületem, a férfiaságom forgott koczán. Nem akartam többé hitvány pásztorfiu lenni, akinek az asztal alás sarkán kell ülnie és a kinek a viláért sem szabad a nagyok beszélgetésébe beleszólni: aki, ha tudott is valami okosat, azt csakis a borjúkkal meg a birkákkal vitathatta meg. Lelkem magasra vágyott. Nagy, erős és önálló akartam lenni, éppen olyan, mint Andris. És ime, az ember növekedik magasratörő céljaival. Összeszedtem az erőmet és egy tisztes barázdát szántottam. A fölzsántott földi giliszták kíváncsian emelték föl a fejüket, hogy meglássák, ki szánt ma tulajdonképpen.

Édesapám szántóföldjének sovány, vörösbarna talaja volt, tele fagyókerekkel. Ezért a göröngyök a végnélküli gilisztához hasonlítottak és az egész barázdán alig tört ketté egyszer-másszor. Én örültem ennek, mert így az eke nem mozdult ki sodrából, és a barázda szép,

szabályos volt. Persze, édesapám nem örült ennek, mert ő jobb szerette volna a fekete földet, az omlós talajt. «Fekete földben terem a jó buza!» tartja a közmondás.

Mire harmadszor fordultam az ekével, lopva nézegettem, hogy mily magasan áll a nap. Jaj de ez az óra megállt. Felhők takarták el. És ha az Uristen megharagudnék és ma nem engedné meg, hogy dél legyen . . .

Bizony, nagyon sok ideig tartott, míg édesanyám éles fütytyét meghallottam, melylyel az ebéd idejét jelezte. Édesanyám ugyanis ebéd idején, amint az jó nagyanyámtól tanulta, kiállt a kapuba és két ujját a szájaiba dugta és oly élesen fütytyentett, hogy az erdő visszhangzott belé. Rögtön eleresztettem az ekeszarvát és beismertem: ily gyönyörűen talán még sohasem fütytyentett az édesanyám.

Az ebédhez ültünk. Óvakodtam, hogy a kezemre tapadt földet ledörzsöljem, mert ez adta meg az oly rég várt tekintélyt: nem voltam többé pásztorfiu, béres lettem; az első béres mellé ültem és fontoskodó beszélgetést igye-

keztem folytatni. Beszélgettek arról is, hogy derék munkás válik belőlem; erre azonban én némán lesütöttem a szemem.

Ifjuságom történetének parányi része ez; talán alig érdemes arra, hogy ily sok szót vesztegessen rajta de a földmivelő ember életében rendkívül emlékezetes nap az, a mikor először fogja meg az ekeszarvát; valósággal szent dologt mivel. A fegyver, a kereszt nagy tisztelet tárgya; én az ekét is a megváltás szimbolumának tartom. A szántóföld szürke pora, a mely akkor a kezemre tapadt, oly kedves volt előttem, mint a lepék az aranypor.

És így el kell mondanom még azt is, hogy abban az évben magam szántottam föl az egész szántóföldet és hogy az édesapám áldott kezével elvetette a buzát és hogy a rákövetkező tavasszal gyönyörűen zöldellett a buza.

— Tíz év óta nem volt ily termésem! — kiáltott föl örömben az édesapám.

Nem ígérek ajándékot! saját költségemen, ingyen divatlap szerint felelőségem mellett

Máskülönbön pedig dus választékot tartok a felsorolt ezitekben, u. m.: ruha- és blouse-selymek, *costümme*-kelmék, valódi *rumburgi*- és *czerna*-vásznak, *damasz*-árak, kész blousok és aljak, schiffonok, női és gyermek kötények.

Egy pár női minás *harisnya* szépen finom és csak 33 kr. Árui olcsóság, árui szépsége mellett kirakataimban kitélt árak bizonyítanak. Tömeges látogatást kér — tisztelettel

MAGYAR DIVATCSARNOK,

Szent-László-tér, (Sas-szálloda kapuja mellett.)

o o Saját készítésű paplanok. o o

Férfi és női fehérneműek, nyakkendők.

Mindennemű rövidárak és díszítési kellékek

Széchenyi István társaság.

A »legnagyobb magyar« neve alatt alakult Budapesten egy társaság, mely az ifjuság nevelését akarja irányítani.

Mi szükség ez új társaságra?

Önként ez a kérdés merül fel, de mikor az alapítók neveit elolvastuk és az alapszabályokat, mindjárt tisztán láttunk át a szitán.

A társaság alakítása szüleménye azoknak a határozatoknak, melyek az egyes páholyokban hozattak az ifjuságnak szabadkőműves szellemben való nevelése érdekében, mely mozgalmról különben már mi szoltunk régebben.

Célja hatalmas, országra szóló harcot indítani az ifjuság vallásos nevelése ellen. A hárompontos vitézek ezuttal is hívek maradtak főelvükhöz, az alattomosághoz, ámitáshoz.

Tehát egy hatalmas akció indul meg az ifjuság vallásos nevelése ellen. Tönkre akarják tenni mindazt, ami legutóbbi években a vallásos nevelés érdekében történt. A megállapított irány szerint meg fog a társaság indítani egy lapot, mely elhidegíti a gyanutlan ifju lelkeket ősei legszentebb eszményeitől az egyháztól, a vallástól. Hirdetni fog »erkölcsöt«.

Hát a »Zászlónk« melyből immár tizenhatezer ifju mohón táplálja szellemét, nem tiszta erkölcsöt hirdet? Oh, oh jó urak, hárompontos lovagok, persze ez az erkölcs önök előtt nem tiszta, mert nem szabad kőműves.

Továbbá alapít internátusokat. Új egyesületeket, melyben lelkes, bátor és kitartó polgárokat és polgárnőket nevelnek a hazának. No csak azt a szót ne emlegessék, hogy bátor.

Már előre is kitetszik maguknak a kezdeményezőknek bátorságuk, abból, hogy a hazafias nevelés köpenyegé alá rejtőznek, mikor e társasággal az ország elé lépnek.

A symbolikus nagypáholyoknak a társaság megalakítása tárgyában a vidéki páholyokhoz intézett üüü-s körlevelének szövege ismeretes előttünk. Ráfeküdtek a vidékre is, mert tudják, hogy céljuk eléréséhez sok pénz kell. Azért verik fel az alapítványos tagsági díjat 1000 koronára. Mit gondolnak az alapítók, nem éppen azért is tiszteletreméltó a holt kezek működése, melylyel rengeteg pénzt áldoznak a nevelési célokra?

A társaság élén Bánffy Dezső báró (!) áll szépen vannak benne képviselve a miniszteriumok (!) s az összes vidéki páholyok. Nagyváradról dr. Berkovits Ferencz, Csák Máté, dr. Grósz Menyhért, Vaday József és Várady Zsigmond. Deczember 27-ére közgyűlést hirdetnek, melyre meghívást kapnak (!) a tanár-egyesületek, tankerületi főigazgatók stb.

A kultuszminiszter hozzájárulásával a tankerületi főigazgatókhoz a hatáskörük alá tartozó iskolákban való terjesztés végett alapszabályokat s taggyűltő ivatek küldött szét a bizottság.

Hát szépen állunk.

De legyünk résen s ne ülünk fel a hangzatos jelszavaknak. Ne hagyjuk megméltelyezni az ifjuságot a szabadkőműves lovagoktól. Ne hagyják magukat félrevezetni a nevelés faktorai, nekik legjobban kell tudni, hogy vallásos nevelés nélkül nincs helyes nevelés. Csodálkozunk, hogy a kultuszminiszter is odaadja czégérül magát azoknak, kik felhasználva hazánk egyik legnagyobb fiának nevét, rejtett céljuknak a

nemzet féltett kincsét, az ifjuságot akarják megnyerni, melynek helyes irányban való nevelésének gondja éppen a kultuszminiszter vállaira nehezül.

A keletázsiai háború.

Drótnélküli távirat vonal.

London, nov. 30. A »Morningpost« jelenti Sanghaiból tegnappól: A drótnélküli táviróösszeköttetést ismét helyreállították az orosz konzutátus Csifu és Port-Arthur helyőrsége közt. Hirt küldtek Port-Arthurba, amelyre nem-sokára felelet érkezett.

Japánok vesztesége Kikvansannál.

London, nov. 30. A Daily Telegraph jelenti Csifuból, hogy a japánok, midőn a Kikvansan erősséghez vezető utakat ostromolták, egy órán belül négyezer emberük elesett. A japánok azt állítják, hogy két északkeleten levő erősséget és nyugati Kikvansan erősségeinek harmadát elfoglalták. Jelenleg hevesen küzdenek olyan veszteségekkel, amelyeket maguk is tulajdosnak ahhoz, hogy az erősségnek husz napon belül el kell esnie. A Galamb-öbölbe japán megerősítések érkeztek.

Port-Arthur ostroma.

London, nov. 30. A Reuter-ügynökség jelenti Csifuból: Ideérkezett hírekből kitetszik, hogy 24-től 27-ig Port-Arturnál erős küzdelem folyt. A támadásoknak nyilván az volt elsődrendű céljuk, hogy az orosz sánczokat egész Glacin elfoglalják. A japán állások ilyenformán Erlung-sannál és Kikvansannál jobbak lettek 24-én délután előzetes ágyuzás után a 11. japán hadosztály egyik csapata nekiment a sánczoknak, amelyek a kikvansani délnyugati erősségekhez vezető utakat fedezik. Egyidejűleg a tüzérség lövöldözni kezdte az Erlungsan és Antsafi erősséget. A japánokat ötször visszaverték. Majd kiűzték őket az oroszok a sánczokból, amelyeket elpusztítottak. Magukkal hozott sánczsákok védelme alatt a japánok beásták magukat új állásukba. Ejjel az oroszok kitörték, de japán jelentések szerint visszaverték őket. A japánok előtt még erős sánczvonall áll.

Érdekes nyilatkozat.

Budapest, nov. 30. (Saj. tud. táv.) Párisból jelentik, hogy Koózméző mérnök, ki jelen volt a hulli katasztrófánál azt mondotta, hogy négy gőzös neki ment az orosz flottának. Az oroszok erre tüzelni kezdtek. Kétségtelen, hogy a halász bárkák között két japán naszád is volt. Koózméző kijelentése nagy fordulat a hulli ügyben.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Decz. 8. Katholikus Szabad Liceum Immaculata-ünnepélye.

Tisztelettel kérjük azon előfizetőinket, kik a múlt, valamint a jelen évről hátralékban vannak, hogy előfizetési díjaikat mielőbb kiegyenlítenék sziveskedjenek.

* **A polgármester Budapesten.** Rimler Károly polgármester tegnap délbe a fővárosba utazott, a felveendő legújabb városi kölesön ügyében.

* **Uj udvari tanácsosok.** A Tisza kormány egyre gyártja az új bárókat, grófkot, mindenféle tanácsosokat, nemeseket, akikr

aztán számítanak, ha szükség lesz rá. Most ismét kettővel gyarapították az udvari tanácsosok számát. Ő felsége Rupp Zsigmond budapesti kir. közjegyzőnek a budapesti közjegyzői kamara elnökének s dr. Weinmann Fülöp ugyancsak budapesti kir. közjegyzőnek, ki egyuttal a kamara elnökhelyettese, mindkettőnek a közügyek terén, különösen a közjegyzői pályán szerzett érdemei elismerésül a m. kir. udvari tanácsosi czimet díjmentesen adományozta.

* Uj vasut Nagyváradtól Tenkéig.

Dr. Okolicsányi László budapesti ügyvéd — mint irtuk — engedélyt kapott egy Nagyváradtól Tenkéig vezető új vasutvonal előmunkálataira. A vasut egyik végpontja a Rhédey-kert mögött lenne, s innen az Össi-i vasut állomás érintésével vonulna Tenkéig. A kiépítendő pálya közigazgatási bejárása tegnap, szerdán volt Nagyváradon, amelyen részt vettek: a kereskedelemügyi miniszterium részéről Dubsky Alfréd kir. főmérnök, a földmívelési miniszterium képviselőjében Papp Elemér főmérnök, a hadügyminiszter képviselőjében Polner vezérkari százados, a vasuti és hajózási felügyelőség részéről Horánszky Géza műszaki tanácsos, az államvasutaktól Fárny kolozsvári üzletvezető, a nváradai lat. szert. káptalan részéről Papp Imre főtiszt és Géczy Géza mérnök, a nvárad közuti vasut társaság részéről Urban Adolf és Szirmay igazgató, Ott János és Erdélyi mérnök, a bihari h. é. vasut részéről dr. Urbanovits Nagyvárad város képviselőjében Bordé Ferencz főjegyző, Dus László főügyész, Mezey Mihály, Gerő Armin főkapitány, Kőszeghy József főmérnök. Biharvármegye részéről Keszthely Zoltán főjegyző, Varró Domokos kir. főmérnök, Nagy Márton főszolgabíró, végül dr. Okolicsányi László engedményes. A bejárás az eredeti tervezetet több irányban megváltoztatták s eként úgy a város, mint a többi érdekelt az elfogadták. A hadügyminiszterium képviselője azon kívánságát terjesztette elő, hogy a közeli katonai raktárakhoz kitérő vágány építessék, továbbá szükségesnek és helyesnek vélték, hogy a vasutvonal végállomása Nagyváradon, Vámbáz utcán keresztül vágány által kötő tessenék össze a várad velencei végállomással.

* **Postatisztek bankettje.** Debreczy Imre posta-távirda felügyelőnek hivatalfőnöki állásától való megválása, ugyanez alkalommal Soós Jenő, posta-távirda főtisztnek főnökké történt kinevezése alkalmából a nagyvárad 1. számú hivatal tisztikara folyó hó 3-án este a Zöldfa-szálloda nagytermében bankettet rendez.

* **A hivatalos iratok portómentessége.** A belügyminiszterium körrendeletet bocsátott ki a magánfeleknek kézbesítendő hivatalos iratok portómentessége tárgyában. A rendelet szerint a postahivatalok utasítást nyertek, hogy a közigazgatási hatóságok által magánfelekhez intézett hivatalos iratokat tartalmazó levelek közül azokat, a melyeket a feladó a közigazgatási hatóságok a levélborítékon ki-teendő záradékban portómenteseknek jeleznek postadíjmentesen kézbesítsék a címzetteknek s csak az oly levelek után szedjenek be portóilletéket, amely levelek a szóban levő záradékban portóköteleseknek vannak jelezve. Az 1901. évi XX. t.-cz. a postai portómentesség körét nem tágitotta ki, tehát portómenteseknek jelezve ez idő szerint is csak azokat a hivatalos leveleket lehet postára adni, amelyeket a hatóságok eddig is portómenteseknek jelezve adhattak postára. A különbség a régi és az új eljárás között e tekintetben csak az, hogy eddig a magánfelekhez intézett hivatalos iratok kézbesítése rendszerint a hatósági közegek útján történt, ellenben jelenleg, midőn az 1901

évi XX. t.-cz. 25. §-a értelmében a közigazgatási hatóságok által a magánfelekhez intézett hivatalos iratok kézbesítése is rendszerint postai úton történik, természetesen, hogy közvetlen a magánfél címére sokkal nagyobb számmal küldhetők és küldendők portómentes hivatalos levelek, mint eddig.

* **Kinevezés.** Dr. *Diószeghy Győző* tenkei királyi járásbírósi aljegyzőt az igazságügyi miniszter jelenlegi alkalmazási helyén jegyzővé nevezte ki.

* **Keresik a tolvajt.** A napokban említettük, hogy a nagyváradai községi iparostanönciskola igazgatójától elloptak egy bádog dobozt, amelyben 600 korona pénz és több okmány volt. A rendőrség *Szabó Lajos* iskolaszolgát letartóztatta, azonban a szegény emberre semmi gyanu nem lett beigazolva s így még hétfőn szabadon bocsátották. Azóta is folytatja a rendőrség a nyomozást s több gyanús egyént letartóztatott. A gyanúsított *Szabó Lajos* erősen bizik, hogy a rendőrség mielőbb kézrekeríti az igazi tettest s kiderül, hogy ártatlanul vették őt is gyanuba.

* **Árverés a városnál.** Nagyvárad város árvelő bizottsága ma csütörtökön délelőtt 10 órakor a városház bizottsági termében árverést tart. Ezuttal árverés alá kerül a *Kossuth Lajos-utcai* volt rendőrségi épület, melyre a múlt alkalommal tartott árverésen nem adatott be elég kedvező ajánlat. Továbbá bérbe adatik a *Szeles-korcsma* s árverést tartanak a jégszállításra.

* **A rendőrség a politikában.** A hétfőn és kedden Nagyváradon lefolyt politikai események alkalmából a következő sorokat kaptuk. A szabadelvű- és az egyesült függetlenségi pártok gyűlései alkalmából egész sereg olyan apróbb dolgokat láthatott a figyelmes szemlélő, amik magukban véve csekélységek, de jellemzők arra nézve, hogy a városi hatóság miként csinál mindenből politikát, nevelés és szánandó módon. Ilyen neveléses szunyog csipésnél nem egyéb a rendőrségnek az a talpnyaló eljárása hogy pl. a megyei szabadelvű-párt hétfői ülésénél a Csarnokhoz díszbe öltözött hajdukat rendelt ki, hogy fogadják a vidékről berendelt falusi jegyzőket és bírókat, akik statisztikául szolgáltak a bihari nagyságok kegyhajzásához. Mikor azonban európai hírű férfi, a magyarság igazi büszkesége s országos nevé képviselő, köztük a város képviselője van itt, akkor azzal akarják kifejezni kormányhűségüket, hogy még ezt a csekélységet is mellőzik. Bltekintve attól, hogy a rendőrségnek nem szabad politizálni, már az illem is ellene szól az ilyen eljárásnak, nemcsak a tapintat. Na de hát ahhoz egy kis finom érzék és gavalléria is kellene. Ezt pedig elejétől végig hiába keressük a rendőrségen.

Mikor az ügynök zsidóvállásu Egy részvénytársaság Algirban és Tuniszban való képviselével megbízott egy izraelita vallásu ügynököt. A szerződést tíz évre kötötték. Mikor Algirban és Tuniszban az antiszemita zavargások kitörttek, a társaság az ügynökkel kötött szerződést kártérítés nélkül felbontotta, mire az ügynök kártérítési pert tett a társaság ellen folyamatba. A társaság két kifogással védekezett. Elsősorban a szerződés tévedés okából semmis, mert az ügynök nem mondta meg, hogy milyen vallásu s így a társaság erre a fontos körülményre nézve a szerződés megkötésekor tévedésben volt. De másodsorban, ha a szerződés érvényesen is jött volna létre, akkor is az antiszemita zavargások erőhatalom jellegével bírnak, lehetetlenné teszik az ügynök részéről a szerződés teljesítését s így alperes mentesül a kártérítési kötelezettség alól. A törvényszék a tévedés kérdésében nem fogadta el a társaság álláspontját. Ha tévedés is forgott fenn, az nem volt olyan lényeges, mely alkalmas lenne a szerződés érvénytelenítésére. De még az utóbbi esetben is köteles lenne a társaság kártérítést fizetni, mert az ő hibája, hogy nem tudakozódott az ügynök vallása felől, ha azt lényegesnek tartotta. Azon-

ban a törvényszék elfogadta a társaságnak a szerződés teljesítésének lehetetlenülésére vonatkozó védekezését és elutasította az ügynököt keresetével. Az antiszemita zavargásoknak főcélja Algirban a zsidók üzleteinek tönkretétele. A társaság csak a kényszerűségnek engedett, midőn felbontotta a szerződést, mert az ügynök további szereplése veszélyeztette volna a társaság algiri üzletének működését. A felsőbbíróság azonban megváltoztatta ezt az ítéletet és kártérítés fizetésére kötelezte a társaságot. A felsőbbíróság szerint az antiszemita zavargás nem tekinthető erőhatalomnak, nem tette az ügynök részéről a szerződés teljesítését lehetetlenné, csak nehezebbé és terheesebbé.

* **Az alkohol áldozata.** Hirhedt, részeges ember volt egész életében *App György* csarnóházi lakos. A börtönku ember csak úgy öntött magába a pálinkát s nem egyszer fogadott is másokkal abba, hogy mily sokat tud inni. Tegnapelőtt is fogadásból megivott tizenhét deczi pálinkát, minek következtében alkoholmérgezésben meghalt. Az országot szélen találták meghalva az elzúllott embert. A remeczi csendőrség talált rá őrjárat közben. A község előjárósága a hullát a község házára szállította, a hol a megtartott orvosi vizsgálat kiderítette, hogy *App Tógyer* alkoholmérgezésben halt el. A nagyvárad kir. ügyészség elrendelte a hulla felboncolását.

* **Megfulladt család.** Megrendítő szerencsétlenség történt szombaton éjjel a sajtó-szentpéteri határban levő *Durnok* telepen, ahol több bányamunkás család tartózkodik, kik a közelben lévő szénbányában dolgoznak. Ott lakott *Vangyel György* bánya munkás is, aki iszákosságáról volt ismeretes. *Vangyel* felesége, hogy a heti keresetet megmentse, szombaton délután a bányába ment, hogy jelen legyen, amikor férje a hetifizetését felveszi. A fizetés után *Vangyel* a feleségével betért egy kocsmába, ahol feleségével együtt néhány deczi pálinkát fogyasztott el s azután este 9 óra tájban hazamentek, de már akkor *Vangyel* is, meg a felesége is ittasak voltak. Odahaza négy apró gyermek várta *Vangyel* ékat. Amint hazaértek, *Vangyel* né tűzet rakott a szobában lévő kemencében, hogy vacsorát melegítsen a gyermekeknek. Mielőtt lefeküdtek, *Vangyel* né erősen megrakta szénnel a kemencét s valószínűleg ittas állapotában nem vette észre, hogy a kemence csöve szét vált. Másnap reggel özvegy *Rohány Jánosné* tejet vitt *Vangyel* ékhoz. A konyhaajtót zárva találta s miután hosszas zörgetésre sem hallott semmi neszt belülről, benézett az ablakon s látta, hogy az egész *Vangyel*-család fekszik s az ablakon keresztül pedig erős szénkároszogat érzett kiömleni. *Rohány* né rögtön értesítette a szomszédokat erről a dolgról. Ezek betörték *Vangyel* ék lakását s amikor a szobába behatoltak, az egész családot halva találták. A szerencsétlenségről azonnal értesítették az előjáróságot. A helyszínen megjelent községi orvos megállapította, hogy a szerencsétlenséget szénkároszogat okozta.

x **Van szerencsém a n. é. közönség** becses tudására hozni, hogy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő modern helyiségben minden szerdán este kitűnő tündős, májas, véres hurka és kolbász kapható. Ugy mint minden pénteken este halpaprikás. Ezenkívül bátorodom becses figyelmüket felhívni a kitűnő érmelléki, nagyváradai és aradi hegyaljai termelőktől beszerzett boraimra, melyet igen tisztelt vendégeim rendelkezésére bocsátom, azon jó reményben, hogy úgy mint eddig, ezentul is kérem becses pártfogásukat, maradtam kiváló tisztelettel **Szabó Gyula** vendéglős.

IRODALOM.

Megjelent a Magyar Sion egyházi-irodalmi havi folyóirat f. évi XI. füzeté a következő tartalommal:

Az egyház és állam között levő ellentét

a történelem világánál. *Bedy Vincze* dr-tól. — A kegyelem és az emberi élet. *Rott Nándor* dr-tól. — A maitól eltérő szokások, visszaélések és profanációk az Oltáriszentség körül az első nyolcz száz dban. *Zubriczky Aladár* dr-tól. — A kánonjog kodifikálása. *Trikál J.* dr-tól. — Irodalom és művészet. *Tóth Mike S. J.*: A szerzetesrendek és társulatok Magyarországon. *Ism. Poliakovits Ignác.* — Repertorium Rítum von Ph. Hartmann Stadtdechant in Worbis. *Ism. Rott Nándor dr.* — Fr. A. M. Weiss O. Pr.: Apologie die Christentums. *Ism. Prohászka Ottokár.* — Dr. Theod. Deimel: 1. Zitate-Apologie, oder christliche Wahrheiten im Lichte der menschlichen Intelligenz. 2. Zeugnisse deutscher Klassiker für das Christentum. *Ism. Zubriczky A. dr.* — *Tóth Mike S. J.*: »Japán hős családok.« *Ism. Pailakovits Ignác.* — *Thieme Frigyes*: »Ki a tettes?« *Ism. Pailakovits Ignác.* — E. Cauly: Katholikus hittan. *Ism. Zubriczky A. dr.* — *Izsóf Alajos*: Katholikus Budapest. *Ism. F. H. Kisebb közlemények.*

A kitűnő katolikus folyóiratot szerkesztik *Trikál József* dr és *Prohászka Ottokár* dr.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Csütörtök: d. u. A Szökött katona. ifjusági előadás. Este *Bob herceg*.
Péntek: Tetemrehívás.
Szombat: Tetemrehívás.
Vasárnap: d. u. Próbaházasság, este: A hajduk hadnagya.

Szökött katona Ifjusági előadás. Ma lesz a Szigligeti színházban a második ifjusági előadás, d. u. 3 órai kezdettel a mikor is színre kerül a »Szökött katona« Ugyanazon helyárrakkal mint a legutóbbi ifjusági előadás volt.

Bob herceg. *Martos-Huszka* közkedvelt operettje a »Bob herceg« kerül ma este színre *Arady Áranka*, *Garzó Adállal* a főszerepekben. A többi szerep a régi kezekben maradt.

Parasztbecsület és az almafa. Pénteken ez a két pompás darab kerül színre, elsőrangú szereposztásban.

A gyermekbarát egyesület decz. 5. és 6-iki előadására a bérlek jegyei decz. 3-ikán déli 12 óráig tartatik fenn.

Szigligeti-Színház.

Ma, csütörtökön 1904. december 1-én

színre kerül délután:

Szökött katona.

Népszinmű.

este:

Bob herceg.

Operette.

HELYTARAK: Nagypáholy 14 koron. Földszinti és első emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsolye 3 kor. Korzók 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkélyülés 1-6 sor 1 kor. 20 fill. Közép 2-4 sor 1 kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zárt szék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy szinlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10 től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnál 7 órakor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók ma d. u. 3. órától 5-ig.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, pénteken, december hó 2-án:

Parasztbecsület.

Vigjáték.

EGYESÜLETEK.

A Kath. Kör ülése.

A nagyváradai Kath. Kör választmánya tegnap, november 30-án este rendkívüli ülést tartott, Palotay László pápai praelátus elnöklelet alatt s Grócz Béla kanonok, Dús László, dr. Hoványi Gyula, Tóth Márton, dr. Némethy Gyula, Böszörményi Géza, Nozák Rudolf, Novotny S. Alfonz, dr. Vuicskics Gyula, Balázsovits Rezső, Andriská Károly, Novák János, Karger Sándor, Pékánovits Imre, Stark Gyula, dr. Imrik Gusztáv titkár és Szeitz Benő könyvtárnok jelenlétében.

A választmány az ünnep rendező bizottságot újra alakította. Böszörményi Géza elnök jelentést tett, hogy ezen télen is rendeznek matinékat. Hét előadás lesz s az első kettőnek programja már kész. Az első decz. 8-án lesz, az Immaculata ünnepe. Deczember 17-én este pedig gróf Vay Péter tartja meg vitetett képekkel kísért nagyérdékű előadását a most aktuális Kelet-Ázsiáról. Az ünneprendező bizottságot a következőképp alakították meg: ellenőr Stark Gyula, pénztárnok Láng József, II-od pénztárnok Balázsovits Rezső s 21 tag. A vigalmi bizottság elnöke Péterffy Elemér lett.

Tanítók közgyűlése. A Biharmegyei Tanító Egyesület ma d. e. 10 ó tartja közgyűlését a vármegyeháza nagytermében. A gyűlésen Beöthy L., főispán Miskolczy F. alispán, Bordé Ferencz főjegyző s városunk több jeles férfia vesz részt. A gyűlésen Sipos Orbán nyug. tanfelügyelőt meleg óváczióban fogják részessíteni. Különösen nagy az érdeklődés Gábel Gyula fős. tan. új írva-olvasási módszere iránt. kit tudvalevőleg több európai nagyhatalom kért föl módszerének bemutatására. A gyűlés tárgysorozata a következő:

1. Himnusz.
2. Elnöki megnyitó beszéd. Tartja: Gábel Jakab alelnök.
3. A kurucz vezér. Költemény. Irta: Bodnár János. Szavalja: Várad István közs. isk. tan.
4. Balogh Károly indítványa.
5. Gábel Gyula székesfővárosi-i tan. előadása az írva-olvasási módszeréről.
6. Az életre való tanultság eszméje a leány népiskolai tanítás munkájában. Tartja: Páll Ilona nagyváradai közs. isk. tanítónő.
7. Szózat.
8. Záróbeszéd. Tartja: Gábel Jakab alelnök.

Délután 3 órakor folytatólagos közgyűlés.

1. A választmány jelentése a lefolyt 3 évről.
2. Jelentés a beérkezett pályamunkákról.
3. Alapszabály módosítás.
4. A számvizsgáló bizottság jelentése.
5. Tisztújítás.

Nagyvárad, 1905. nov. 10.

Kartársi üdvözléssel:

Réz Mihály.
elnök.

A nagyváradai protestáns jótékony Egyesület női választmánya tolyó hó 29-én Nadányi Károlyné elnök vezetése alatt ülést tartott, számos tag jelenlétében. A választmány nevében Winkler Lajos titkár kérte az elnököt, hogy azt a buzgalmat és ügyesretet, melylyel elnöki működését megkezdette a választmány készséges támogatásával, az Egyesület nemes czéljai érdekében folytatni sziveskedjék. A választmány ezután meghallgatta és egyhangulag elfogadta a titkár előterjesztését.

TANÜGY.

Szünet az ipariskolában. Értesitem a t. tanoncztartó mester urakat, hogy deczember hó 1-én, csütörtökön az ipariskolai előadások úgy az egész évi, mint a téli tanfolyamon szünetelni fognak. Szüts Izsó, igazgató.

Igazságszolgáltatás.

Felmentett rablók.

— Esküdtzéki főtárgyalás. —

Három cigány állott tegnap a nagyváradai esküdtzék előtt rablással vádolva.

Még a tavaszon történt, hogy Almamező község határában Birta Lika és Filip János belényesi gazda embereket az országuton három rabló megtámadta s elrabolták tőlük pénzüket.

A három rabló arcza be volt kormozva s így nehezen ismerhették fel a sértettek támadóikat.

A tárgyalás elnöke Millye Gyula volt. A vádat Vámosy Mihály képviselte, a vádlottakat Poynár Xavér dr. védte.

Esküdték: Molnár Lajos, Vecsey Sándor, Füredi László, Balogh Döme, Léway Vincze, Tapfer Márton, Dukesz Salamon, Gasperik János, Ullmann József, Szabó István, Seres Lajos, Ujfalussy Dezső.

Pótesküdték: Dániel Lajos és Reichard Dávid.

Nagy László, Mohácsi Antal és Nagy Károly vádlottak kihallgatásukkor mindent tagadtak s azt igyekeztek bizonyítani, hogy a kérdéses éjszakát az országut mellett levő mezőn aludva töltötték.

A sértettek azonban a tárgyalás folyamán is azt állították, hogy felismerték a vádlottakban támadójukat.

A kihallgatott tanúk nagy része lényegtelen vallomást tett, s akadt oly tanu is, ki megerősítette a vádlottak védekezését.

Az esküdték Vámosy Mihály alügyész vádbeszéde és Poynár Xavér vádbeszéde után nem bünösöknek mondták ki a vádlottakat s ennek alapján a törvényszék felmentette Nagy Lászlót, Mohácsi Antalt és Nagy Károlyt a vád és következményei alól.

TÁVIRATOK.

Bubics nem lesz kardinális.

Budapest, nov. 30. (Saj. tud. táv.) A »Bud. Tud.« illetékes római körökből arról értesült, hogy a római konzisztórium — mely legközelebb összeül — nem fogja Bubics Zsigmond kassai püspököt kardinálissá kreálni, mint azt egyes lapok írták. A hírek, melyek Bubics bibornokságáról szólottak, alaptalank voltak.

Wlassics nyilt levele.

Budapest, nov. 30. (Saját tud. táv.) Wlassics Gyula volt vallás- és közoktatásiügyi miniszter, egyetemi tanár, ma nyilt levelet intézett választóíhoz, melyben elítéli a kormány erőszakos politikáját. Csatlakozik — ugymond — Széll Kálmán és Andrássy Gyula gróf véleményéhez, hogy a házszabály módosításokat csakis egy pártközi konferenciának szabad lett volna kidolgozni s csak azután törvényerőre emelni.

A német kereskedelmi szerződés.

Budapest, nov. 30. (Saját tud. táv.) Berlinből jelentik, hogy a német kormány nem fogja felmondani a kereskedelmi szerződést, tekintettel a közöttünk eddig fennálló jó viszonyra.

Rákóczy hamvainak hazaszállítása.

Budapest, nov. 30. (Saj. tud. táv.) Pallóczy László miniszteri tanácsos Konstantinápolyba utazik, hogy az ottani kormányval megállapodásra jusson II. Rákóczy Ferencz fejedelem s Törökországban nyugvó társai hamvainak hazaszállítása ügyében.

A szentgodhárdiak Széllt jelölik képviselőjüknek.

Budapest, nov. 30. (Saját tud. táv.) A szentgodhárdi választó kerület Széll Kálmánt kéri fel képviselőjének elfogadására.

Apáthy és az ellenzék.

Budapest, nov. 30. (Saját tud. táv.) A fővárosi ellenzéki körökben nagy elismeréssel beszélnek Apáthy kolozsvári prorektor tegnapi az egyetemen tanúsított hazafiasságáról.

Egy derék tanító.

Budapest, nov. 30. (Saj. tud. táv.) Harsányi János zentai tanító 3000 korona alapítványt tett annál a népiskolánál, melyknél már évek óta fáradozik a népneveléssel.

Görög bandák garázdálkodása.

Konstantinápoly, nov. 30. Vasárnap délután egy görög banda benyomult Jelenicz bolgár faluba és meglepett egy lakodalmas népet, akikre valóságos sortűzet adtak. Tizenhárman súlyosan megsebesültek, öten meghaltak. A közelben levő török katonaság, mely pedig hallotta a lövöldözést, nem lépett közbe. A vizsgálatot megindították.

Pozadovszky utja.

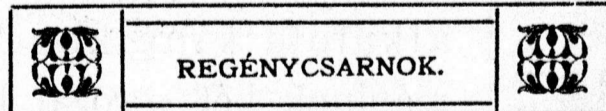
Bécs, nov. 30. Gróf Pozadovszky német államtitkár ma délelőtt innen Berlinbe visszatuzott.

Sztrájk ágyulövessel.

London, nov. 30. A »Times« jelenti New-Yorkból: Zeigler bányavárosban, Ilynois államban a munkások sztrájkba léptek és zavargások törtek ki, a melyek folyamán a sztrájkolókat fegyvertüzéssel husz ágyuval viszanózták.

Elitelt feleséggyilkos.

Kecskemét, nov. 30. A kecskeméti törvényszék, mint esküdtbíró, ma Utcza András félegyházi juhvágót, ki feleségét késsel agyonzurta, 14 évi feyházra ítélte.

GILLIAN.

Angolból átdolgozva.

3

Az öreg lady különös, álomszerű életet élt. Délután hat óra előtt ritkán volt látható, az egész napot az ágyban töltötte. Öt és hat óra között kelt fel s a szobaleány fekete bársony és csipkébe öltöztette; télen-nyáron egyaránt ez volt a viselete. Aztán az esteli mulatságra berendezett szalonba vezette s a legmelegebb szögletben, a legkényelmesebb karszékbe ültette.

Lady Wynn híres szépség volt fiatal korában s most is szép öregasszony volt. Olyan kísérteties szépség, mely kellemetlen hatást

kelt. Gillian mindannyiszor hideg borzongást érzett valahányszor nagyanyára nézett. Az idő és a gonosz szenvedélyek megszámlálhatatlan sok redő és vonást véstek lady Wynn arcára s szürke szürke szemének gonosz kifejezést adtak. De szemei most is ragyogók voltak s még mindig dus haja az eredeti arany szinből szép hófehérré változott.

Fekete bársonyba öltözve, a szokott szögletében ült most is, midőn Gillian, kevéssel nyolcz óra után, a szalonba lépett.

A kártya-asztalok terítve voltak, de a vendégek még nem érkeztek meg, csak sir Wright József, ki a szomszéd házában lakott és lady Wynn-nak nagyon jó barátja volt. Lady Wynn felnézett, midőn unokája belépett s odanyújtotta aszott kezét. Ritkán üdvözölték egymást több szeretettel, nem is szerették egymást tulságosan. Gillian fiatalága és szépsége kellemetlenül emlékeztette a lady Wynnt az ő egykori szépségére és ifjúságára, Gillian pedig szeretettel és rokonszenvvel is viseltett nagyanyja iránt.

A szalon egyik oldalán, az ablakok között, lady Wynnnek egy fiatalkori arc képe csüngött, melyet házasságának az első napjaiban festettek, és tagadhatatlan, hogy az a szép arc, ragyogó szürke szemével és aranyhajával, nagyon hasonlított Gillianhoz. A leány oda szokott állni a kép elébe, melyet, ha az öltözet nem lett volna régi divatu, bátran a magáénak mondhatott volna. Nézte hol a képet, majd a nagyanyja arcát és azon tűnődött, ha vajjon az ő arcza is meg fog-e annyira változni, a hogy a nagyjéé megváltozott.

— Inkább meghalnék — gondolta borzongással — mintsem én is olyan ránczos képtű legyek.

— Lady Wynn megszólította az ő éles hangján:

— Nos édesem, mi hozott ide ma este?

— Azt gondoltam, ma este lady Arden báljára megy.

— Oda megyek. Meritonné megígérte, hogy tíz órakor értem jön ide. Utközben meg akartam látogatni a nagymamát és egy pár órát magával tölteni. Különben is vissza szeretném nyerni a pénzem, melyet kedden elvesztettem.

Lady Wynn nevetett. Nem volt kellemes nevetés, Gillian összehuzta szemöldökeit, a mint hallgatta.

— Ah Gillian, te igazi Wynn vagy! Minden szépségüket és hibájukat örökölted! mondá az öreg asszony, sajtáságos győzedelmes kifejezésével hangjában.

— Azt hiszem, ez a szenvedély vérünkben van — mondá Gillian hidegen.

— Berti is — folytatá lady Wynn — azok után itélve, a mit róla hallok, gyorsan rohan vesztébe.

Folyt. köv.

KÖZGAZDASÁG.

Nagyváradí hetivásár.

A nagyváradí piacon 1904. november hó 28-ik napján tartott vásárban eladott természetények és élelmi szereknek árjegyzéke:

Tiszta buza 19.— 18.80 18.60 Kétszeres buza 16.— 15.60 15.40. Rozs 14.80 14.60 14.40. Árpa 15.— 14.80 14.60. Zab 14.40 14.20 14.—. Tengeri 16.— 15.80 15.60. Borsó 44.—. Lenese 48.— Bab 28.—. Köleskása 27.—. Burgonya 9.—. 100 kiló lángliszt 32.—. Zsemlyeliszt 31.40. Fehérkenyerliszt 31.—. Barnakenyerliszt 28.80. Széna fuvarral 8.40. Szalma fuvarral 2.—20. Szó zott szalonna 130.—. Zsup-szalma —20. Alomszalma —14. 1 köbméter bükkfa 5.—80. Tölgyfa 5.60. Cserfa 6.60. 1 kiló marhahus I. o. —96, 1 kiló marhahus II. o. —88, 1 kiló marhahus III. o. —72. 1 liter ó-bor 1.—, 1 liter új-bor —68, 1 liter pálinka —72, 1 liter szilvapálinka 1.60, 1 liter szesz 2.—. 1 mm kőso 21.50. 1 mm. nyers faggyu 50.— 1 mm. olvaszt. faggyu 70.—. 1 mm. szappan 50.—. 1 mm. birka gyapju ——. 1 mm. ma yar gyapju ——. 1 hltr. ó-bor 64.—. 1 hltr. újbor 38.—. 1 mm. mész 1.80. 1 mm. kemény faszén 3.20. 1 mm. puha faszén 3.— 1 hltr. kendermag 28.— 1 hltr. köles ——. 1 hltr. repeze ——. 1 hltr. dió 34.— 1 hltr. mogyoró ——. 1 hltr. aszalt szilva 36.— 1 kg. savanyu káposzta ——. 1 kg. szalonna nyers 1.44. 1 kg. sertéshus 1.20. 1 kg. vereshagyma —24. 1 kg. foghagyma —60. 1 kg. bors 2.40. 1 kg. paprika 6.—. 1 kg. barna kenyér —24. 1 liter kőolaj —44.

Forgalmi kimutatás 1904. november 28. Tiszta buza körülbelül 300 hltr. Kétszeres buza 100 hltr. Rozs 140 hltr. Árpa 80 hltr. Zab 120 hltr. Tengeri 500 hltr. Burgonya 200 hltr.

Lábas jészágok: Hizott sertés mintegy 240 drb. Félhizot. 300 drb. 2 évestől feljebb 50 drb. 1 évestől 2 évesig 100 drb. Süldő 120 drb. Malacz 74 drb. Váó marha 200 drb. Jármos ökor 520 drb. Fejős tehén 180 drb. Borju 257 drb. Bivaly — drb. Juh és keeske 18 drb. Ló 268 darab.

Marha ártáblázat 1904. évi nov. 28 án 1 pár I-ső rendű jármos ökor 600—700 korona, 1 pár II-od rendű jármos ökor 500—590 korona, 1 pár III-ad rendű jármos ökor 340—490 korona. 1 pár fejős tehén 120—250 kor., 1 drb vágó ökor 130—200 kor., 1 drb vágó tehén 110—180 kor., 1 drb veres borju 24—50 kor., 1 drb fél éves borju 48—76 kor., 1 drb egy éves borju 58—90 kor., 1 drb két éves borju 64—170 korona. 1 drb hizott sertés 100—112 kor., 1 pár fél éves sertés 36—44 kor., 1 pár egy éves sertés 64—90 kor. 1 pár két éves sertés 90—140 korona 1 drb, igás ló 120—240 korona. 1 p r ökorbőr 42—50 kor., 1 pár tehénbőr 30—40 kor., 1 pár borjubőr 12—20 kor., 1 pár lóbőr 10—20 korona.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, nov. 30.

Buza apr.-re	— — — —	10.26
Buza okt. —	— — — —	8.86
Rozs apr.-re	— — — —	7.98
Tengeri májusra 1905.	— — — —	7.59
Zab okt. re	— — — —	7.59
Repeze aug.-ra	— — — —	11.20

Értéktözsde.

Budapest, nov. 30.

Osztrákhitelrészvény	— — —	10.25
Magyar hitelrészvény	— — —	786.—
Leszámitoló bank	— — —	463.—
Rimamurányi	— — —	530.—
Osztrák-m. államvasuti részvény	— — —	644.—
Közuti vasut	— — —	584.—
Városi villam s vasut	— — —	344.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1904. nov. 30.

Magyar aranyjádék 4%	— — —	118.75
Magyar koronajádék 4%	— — —	98.15
Magyar koronajádék 3 1/2%	— — —	88.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	98.20
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	98.50
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcson	— — —	20.6—
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcson	— — —	1.62
Osztrák járadék papirban	— — —	99.50
Osztrák járadék ezüstben	— — —	100.—
Osztrák járadék aranyban	— — —	120.—
Osztrák korona járadék	— — —	100.—
1860. oszt. államsorjegyek	— — —	1.56
Osztrák msyar bankrészvény	— — —	16.00
Magyar hitelbank részvény	— — —	800.75
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	677.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	653.—
20 frankos arany (Napolendor)	— — —	19.05
Német birodalmi márka	— — —	117.50
London vista	— — —	23.950
Páris vista	— — —	95.20
02 márkás arany	— — —	23.50

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Kuzás december elsején.
Erzsébet Szanatorium-
sorsjegyek
a napi árfolyam mellett
kaphatók a
„Központi Takarékpénztár rt.-nál“
(Szilágyi Dezső-utca, dr Adorján-ház.)

FO-ÜZLET: Zöldfa-utca, a Zöldfa-kávéházzal szemben.

Kendkívüli ajánlat! Soha többé nem létező bevásárlási alkalom kínálkozik cégünknel, **Az eddigi ár féléért** ajánlunk két sorozat legfinomabb valódi francia és angol gyapjukelme különlegességét.

I. Sorozat:
Tiszta gyapjukelme 120 centli-
méter széles ————— 49 kr.
ezelőtt 1 frt 20 kr.
Nehéz tiszta gyapju angol divat-
kelme ————— 78 >
ezelőtt 1 > 65 >

II. Sorozat:
Angol kostüm kelme tiszta gyapju
140 % széles ————— 1 frt 75 kr.
ezelőtt 2 > 95 >
Angol kostüm kelme legujabb és
legjobb tönkretehetlen minőségű
1 > 95 >
ezelőtt 3 > 50 >

Minden ruhához minden hozzávaló 29 kr.

Arak és minőség verseny nélkül.

főüzlet:
Zöldfa kávéházzal
szemben

Szabó Testvérek

fióküzlet:
Zöldfa sörcsarnok
mellett

Nagyvárad, Zöldfa-utca.

FIÓK-ÜZLET: Zöldfa-utca, a Zöldfa-sörcsarnok mellett.

Diószeghi István

órák és ékszerész

Nagyvárad, Kossuth-(Sas)-utcza

(Hajnal-palota.)

Elvállal: 929.

órákat, ékszereket

javítás végett.

Jutányos és lelkiismeretes kiszolgálás.

Óra és ékszer raktár.**„Nagyvárad-i Hitelbank“**

részvénytársaság

(Kossuth Lajos-utcza 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett

törlesztéses jelzálogkölsönöket

nyújt,

melyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölcsönkérő részről hiteles

telekkönyvi kivonat, kataszteri bir-tokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozású kölcsönöket bélyeg és illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskékre és folyó számláira:

6 hóig elhelyezett **5%-os** kamatot összeg után fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

397

Az igazgatóság

Miért tett oly hírnévre szert Nádor Henrik és Társa cég egész Bihar megyében?**Mert** cipő-raktára a legnagyobb az egész Bihar megyében!**Mert** minden vevő oly cipőt kap, mint a milyet kíván!**Mert** a legfinomabb kivitelű áruk a legszolidabb árak mellett kézzel-kézre mennek!**Mert** minden cipő, mielőtt eladásra megyen, a legnagyobb vizsgálat alá lesz véve!

Szabott árak!

936.

Mert a szolid kiszolgálása **NÁDOR HENRIK és****TARSA** cégek ma már úgy szólván példabeszéddé vált!**Mert** versenyképességére nézve a cég megközelíthetetlen!**Mert** telefonon való megrendelések ugy helybeli, mint vidékiek részére a legpontosabban és gyorsan eszközöltetnek!

Vidéki és helybeli telefon 63.

Legnagyobb kereskedelmi- és műkertészet az országban
a nagyvárad-velencei**Műkertészeti- és rózsatelep**

Kertészeti-telep:

NAGYVÁRAD-VELENCZE, 194. SZÁM.

Helyi és megyei telefon összeköttetés

Sürgöny-czim:

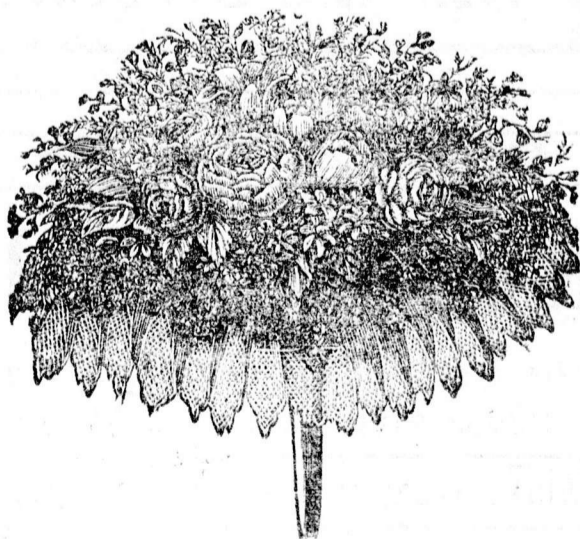
Műkertészeti-telep Nagyvárad.

Virág-csarnok:

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA (Bazár-épület.)

Telefon összeköttetés.

A n. é. közönség b. figyelmébe ajánlja ujonnan nagyobbított és tökéletesen a mai kor kívánalmainak megfelelőleg berendezett műkertészeti telepét és virágcsarnokát, ahol menyasszonyi-, nyoszolyólányi-, örömanyai-, eljegyzési, bál-, bálányai-csokrok, bálly legyezők, mell-, fej- és ruhacsokrok, úri gomblyuk és cotillion-csokrocskák, továbbá virágkosarak, lantok, bőségszaruk, jardinerek, virágházacsokkák, targonczák, virágkocsik, ünnepi koszorúk, gyászkoszorúk fölirattal vagy anélkül, babér, ficuslevél és palmalombokból ugyszintén gyászjelképek, szívkeresztek, horgonykeresztek stb. egész frissen levágot

Élő virágokból:**Csokrok:** menyasszonyi, koszorulányi, bálly vagy bármily alkalmi szép berlini papirtartóval 1 frtól 3 frtig.**Csokrok:** atlasztartóval 3 frt 50 krtól 6 frtig.**Csokrok:** a legfinomabb kivitelben finom selyem tartókban 8 frtól 12 frtig rózsák és Caméliákból a mi ezelőtt 15 egész 20 frtba került.**Csokrok:** a legnagyobb mintáuk, a legújabb párisi minta szerint a legfinomabb selyem csipke és atlasztartókkal 18—25 frtig a mi ezelőtt 40—50 frtba került.**Élő virágokból:****Koszorúk:** igen szép, tartós zöldék és szép virágokból díszítve 1—3 frtig.**Babérkoszorúk:** ovál vagy kerek alakban, igen szép virágokból díszítve 2—5—10 frtig.**Ficus és Magnolia koszorúk:** a legnagyobb mintájuk a legértékesebb és legfinomabb virágok és palmalombokkal díszítve 10—25 frtig a mi ezelőtt 35—40 frtba került.

A fentirt összes kertészeti tárgyak művirágokból 20%-al olcsóbban a lehető legcsinosab kiállításban és a legjutányosabb árak mellett készíttetnek.

Ugy a helybeli, mint a vidéki megrendelések teljesítésére kiváló gond fordítatik s a pontos elküldésért szavatosság vállaltatik. Szemzés által nemesített, a leghálásabb virágzású és legkedveltebb fajokból összeválogatott 80 000 db magastörzsű és 50 000 db gyökérnemes (Wurzleucht) rózsák van elárúsítás alá előkészítve. Az árak oly alacsonyak, hogy nincs az országban kertészeti vagy rózsatelep, mely e tekintetben alantirt teleppel versenyre kelhetne. Árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szívesen szolgál

750.

a Nagyvárad-velencei műkertészeti- és rózsatelep
Nagyváradon.

Belépési felhívás
a „Polgári takaré- és segély-
szövetkezet”

10-ik évtársulatába.

A „Polgári takaré- és segély-
szövetkezet” 1905. január 1-én új évtársula-
tot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1907. év
végéig tart. — Mindenki tetszés szerinti szám-
ban jegyezhet üzletreszeket s minden üzletresz
után hetenként 20 fillér (10 kr.) fizetendő. A
három év eltelté után az évtársulat feloszlik s
az összes jövedelem a résztvevők között fel-

osztatik és mindenki megkapja a befizetett
tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot elő-
mozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben
minden tag heti betétei által önmagának tőkét
gyűjt, mely a heti részletekben való befizeté-
sek dacára is a takarékpénztári kamatozásnál
magasabb nyeresémet hoz és mert
minden tag az általa befizetett összeg $\frac{1}{6}$ részét
6%-os kamatláb mellett minden előleges beje-
lentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postai
cheque-lapok útján teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával
üzletreszekenként 10 fillér (5 kr.) beiratási díj
fizetendő és egy heti részlet lefizetése után már

mindenki megkapja saját nevére irt könyvecs-
kéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait
valamint mindazokat, kik az 1905. január 3-tól
kezdődő 10-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni,
felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlet-
helyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.)
mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1904. november hó.

A „Polgári takaré- és segély-szövetkezet”
igazgatósága.

A 10 évtársulat befizetési napjai:
kedd délután . 3-5-ig.
szombat d. u. . 3-5-ig.

A szövetkezetnek ez időszerint 2000 tagja van,
mintegy 35000 üzletreszszel.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Gyártelep: BÉKÉSCSABÁN. Gyári-
raktár: NAGYVÁRADON,
— Fő-utca Guttman ház. —

Saját készítésű elegáns asztalos
és kárpitos

BUTOROK

modern stílusban, gazdag választék-
ban, gyári árban.

Szolid, szabott árak!

Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE

Artesii a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, homályos (matt), színes, fényképező lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamos motorok eredeti gyári
áruk mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpa kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, brakását és minde e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb áruk mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Czipész-üzlet áthelyezés.

Van szerencsém a n. é. közönséggel
tudatni, hogy évek óta fennálló

czipész-műhelyemet

Teleky-utczáról Olasz, Színház utca,
az ujonnan épült Dr Adorján Emil házába
helyeztem át.

Elvállalok minden e szakba vágó mun-
kák mérték utáni készítését, ugyszintén el-
fogadok javításokat a legolcsóbb árban.

Vidéki megrendelések egy pár viselt czipő
beküldése mellett pontosan eszközöltetnek.

Becsés megrendelést és pártfogást kérve
maradok — pontos és gyors kiszolgálásról
előre is biztosítva kiváló tisztelettel

Darvassy Károly,
czipész-mester.

Sz. KOCSIS JÁNOS

f é r f i s z a b ó,

NAGYVÁRAD, Szent László-tér. a „Sas” kávéház
mellett

Van szerencsém az uri közönség figyelmébe ajánlani
f é r f i s z a b ó - ü z l e t e m e t,

a hol a legfinomabb hazai, angol és francia szövetekből legújabb
divat szerinti öltönyöket és felső kabátokat a legolcsóbb árukért készítem.

Tisztelettel:

606

SZ. KOCSISJÁNOS, férfi szabó.

Férfi fehér neműek.

Téli vásár a Korona- és Fillér-bazárban.

Még eddig nem létezett olcsó árban szerezhetők be:

téli alsó ingek, nadrágok, ugyszintén gyermek-trikók, harisnyák, keztyük, alsó-
szoknyák, berliner-kendők, sálak, reggeli czipők, esőernyők, utazó bőröndök, gyermek

kötött ruhácskák és fejkötők, bőr- és aczélárak minden mélyen leszállított árakban

Friss és Társa

korona- és fillér-bazárában Nagyvárad,
F ő - u t c z a. Telefon. 30. sz.

557.

Fekete és mosó kótenyek